

Biblioteka Sejmu Śląskiego

20271

EF STAŃCZEWSKI  
(FREDECENSIS)

# POLSKA BIBLIOGRAFJA W BRAZYLJI

LWÓW—WARSZAWA  
SKŁAD GŁÓWNY W KSIĘGARNIACH „OSSOLINEUM”  
1927



JÓZEF STAŃCZEWSKI  
(FREDECENSIS)

POLSKA BIBLIOGRAFJA  
W BRAZYLJI

LWÓW—WARSZAWA  
SKŁAD GŁÓWNY W KSIĘGARNIACH „OSSOLINEUM”  
1927



TEGOŻ AUTORA Z TEJ DZIEDZINY:

ZARYS BIBLIOGRAFJI POLSKIEJ W BRAZYLJI.  
(Za czas od 1898—1926).



MATERJAŁY BIBLIOGRAFICZNE DO HISTORJI KO-  
LONIZACJI POLSKIEJ W POŁUDNIOWEJ AMERYCE  
(Z HISTORJĄ PRASY POLSKIEJ).



PROPAGANDA KULTURY POLSKIEJ W BRAZYLJI.

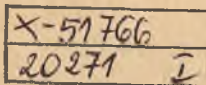


POLSKA I POLACY W LITERATURZE  
BRAZYLIJSKIEJ.

„Świat Parański“ Nr. 1—6. 1923—26. Kurytyba-  
Paraná-Brasil.



0,50



Z Drukarni Zakładu Nar. im. Ossolińskich  
pod zarządem Józefa Ziemińskiego.

## WYDAWNICTWA POLSKIE W BRAZYLJI.

Pierwszą polską książką w Brazylii była prawdopodobnie broszura p. t.: „Co Wojtek ze dworu prawil przy kominie o chorobach i ich lekowaniu“, wydana przez F. B. Zdanowskiego w Porto Alegre, w stanie Rio Grande do Sul. Jest to odbitka, licząca 32 str. 8<sup>o</sup> m. z „Kalendarza Polskiego“ na rok 1898.

Następnie coraz częściej zaczęły się ukazywać wydawnictwa polskie, przeważnie podręczniki szkolne, których brak dawał się odczuwać wobec nowo powstających szkółek na świeżych kolonjach polskich w Południowej Brazylii. Aby temu zaradzić wydał drukarz kurytybski Cezar Schulz mały „Elementarz polski i polsko-brazylijski do użytku szkolnego i domowego“.

„Księgarnia Polska“ w Kurytybie (dziś już nie istniejąca) wydała cały szereg podręczników pod wspólnym tytułem: „Wydawnictwo Książek Polskich dla Brazylii“ w tem 1) Elementarz, 2) Drugą książkę do czytania i 3) Trzecią książkę do czytania dla szkół polskich w Brazylii. Elementarz i Druga książka do czytania doczekały się drugiego jeszcze nakładu.

Podobną serję podręczników wydała własnym nakładem redakcja „Gazety Pol-

skiej" w Brazylii. Ukazały się mianowicie: Elementarz (dwa nakłady 1915 i 1924), Druga, Trzecia i Czwarta Książka dla Młodzieży Polskiej w Brazylii, z których druga i trzecia książka (czytanki) wyszły dwukrotnie.

Ponieważ czytanki te nie odpowiadały wymaganiom stawianym przez socjalistyczny Związek „Kultura“, wydał tenże własnym kosztem następujące podręczniki: „Pierwsza po elementarzu książka do czytania dla dzieci polskich w Brazylii“ i „Rachunki dla szkół początkowych“ część I, II i III, wspólnie zaś z Związkiem Zawodowym Nauczycieli Polskich Szkół Prywatnych w Brazylii wydała „Kultura“ drugi nakład „Pierwszej po elementarzu książki“ p. t. „Książka do czytania dla klasy drugiej polskich szkół w Brazylii“, a następnie „Książkę do czytania dla klasy trzeciej polskich szkół w Brazylii“.

Przez kilka lat „Kultura“ dzięki obfitym subwencjom b. konsula K. Głuchowskiego okazywała wielką ruchliwość na polu wydawniczym. Oprócz czasopism „Świt“, „Nasze Życie“ (2 zeszyty) i „Sportowiec Polski w Brazylii“ (5 zeszytów) i wyżej wymienionych podręczników wydała jeszcze: Projekt własnych statutów, Treść konstytucji z 1921 r., broszurkę o immunizowaniu zboża, dziełko poświęcone pamięci zmarłego w Paranie naturalisty polskiego T. Chrostowskiego i pamiętnik z podróży na żaglowcu przez Atlantyk B. Pawłowicza.

Do ruchliwszych księgarni wydawniczych należała dawniej jeszcze „Księgarnia Polska“, która prócz osławionego „Polaka w Brazylii“ i przytoczonych powyżej podręczników szkolnych ogłosiła drukiem sporo broszur, jak: Śpiewniczek polski, „Sprawiedliwość“ Reymonta, dziełko o tępieniu szarańczy i inne, przeważnie dodatki dla prenumeratorów „Polaka w Brazylii“, — dalej drukarnia

Cezara Schulca, która po dziś dzień jeszcze drukuje broszury polskie, zwłaszcza ustawy i regulaminy różnych towarzystw. Po za tem wydała ona liczne broszury treści religijnej jak: katechizmy, modlitwy odpustowe, pogrzebowe i t. p.

Podobne dziełka treści religijnej ogłosiła drukiem także redakcja „Gazety Polskiej w Brazylii“.

W ostatnich latach wybiła się na pierwsze miejsce „Oświata“, która częściowo nakładem własnym, częściowo zaś osób prywatnych, wydała już cały szereg pierwszorzędnych dzieł pod zbiorowym tytułem: „Wydawnictwa Oświaty“. Ukazało się już 15 numerów, a dalsze są w przygotowaniu, albo już w druku. Oprócz tych wydawnictw ogłosiła ona jeszcze drukiem szereg broszur jak: „Ustawy Związku „Oświata“, „Modlitwy najpotrzebniejsze“ i t. d.

Wogóle X. X. Misjonarze, którzy kierują związkiem „Oświata“, ogromnie się już zasłużyli koło sprawy wydawnictw polskich w Brazylii. W ich drukarni nakładowej drukuje się i wychodzi „Lud“, „Przyjaciół Rodziny“, „Kalendarz Przyjaciół Rodziny“, „Świat Parański“ i liczne broszury religijne i beletrystyczne. Jako dodatki do „Ludu“ ukazały się w ostatnim czasie przedruki książek popularnych jak: Pan Twardowski, Kasper Pokraka i inne.

Liczny jest także szereg prywatnych nakładców, przeważnie autorów dzieł beletrystycznych, poezyj, powiastek i teatrzyków. Wyróżniają się zwłaszcza: Ks. Józef Góral z „Pisownią polską“, Fr. Dergint z „Ligą Narodów“, Tadeusz Milan z „Wiankami Parańskimi“, Józef Stańczewski z „Pieśniami z Pomorza“, „Szymkiem Kosynierem“, „Jasiekami Parańskimi“, poezjami „Pod Krzyżem Południa“ i t. p., B. Lepecki z „Przygodami w Paranie“ i „Zaklętym Kampem“,

Stefan Barański z nowelkami „Z naszego życia w Paranie“ i wielu innych.

Centrum polskiego ruchu wydawniczego jest Kurytyba; jednakowoż i na prowincji istniały przejściowo drukarenki polskie, które oprócz czasopism minjaturowych wydały kilka broszur polskich. I tak drukarnia „Polonia“ w Ponta Grossa (Paraná) wydała „Zbiorek pieśni legionowych“, zaś drukarnia „Kolonisty“ w Ijuhy (Rio Grande do Sul) „Kalendarz na r. 1910“ i „Małą historję Brazylii“ Adama Zgraji.

W Rio de Janeiro wychodziły przez czas jakiś pisma w portugalskim języku: „Polonia“, a następnie „Brasil-Polonia“. Obecnie zaczęło wychodzić w Kurytybie podobne czasopismo: „Echo da Polonia“.

Wogóle trzeba przyznać, że ruch wydawniczy z powstaniem państwa polskiego, a zwłaszcza po otwarciu jego przedstawicielstw w Brazylii wzrósł ogromnie. Od roku 1914 do 1924 ukazało się przeszło 70 dzieł czyli 70% na ogólną liczbę stu wydawnictw polskich. W roku bieżącym naliczono już około 15 dzieł. Czytelnictwo więc wzrosło.

Znikoma jednakże jest liczba wydawnictw wojennych. Kilka zaledwie ulotnych odezw, tomik powiastek z pola walk, wydanych przez „Gazetę Polską w Brazylii“, śpiewniczek legionistów polskich i oprócz kalendarzy z tych lat, więcej nic. Dopiero przyjazd posła i konsula polskiego do Brazylii wzbudził większy ruch wydawniczy.

Co roku ukazuje się teraz większa liczba broszur, zwłaszcza podręczników szkolnych, bo cenniki księgarzy europejskich są za wygórowane i obliczone w dolarach, tak, iż posiadacze mniejwartościowych milreisów brazylijskich nie mogą marzyć o książce z Polski. Mimo to nakłady dzieł polskich w Brazylii są i pozostaną zawsze ogromnem ryzykiem, bo pokup, wobec mało rozwiniętego

czytelnictwa i znikomej liczby amatorów jest tak powolny, że niektóre wydawnictwa latami całemi spoczywają na stosach, zanim wyjdą w świat oświecić chaty kolonistów polskich w borach brazylijskich.

Szczegółowy spis bibliograficzny wydawnictw polskich w Brazylii można znaleźć w nr. 5 i 6 „Świata Parańskiego“.

## NOWSZE POLONICA W BRAZYLJI.

— Dergint Fr. Liga czyli Powszechny Związek Narodów i jej zadania względem Ludzkości. Kwiecień. 1921. Czcionkami Księgarni Polskiej B. Dergint i S-ka. Kurytyba—Paraná. Brazylja. 8°. str. 4 + 184 + II.

— Milan Tadeusz (Grzybczyk). Wianki Parańskie. Utwór sceniczny. Poezje Parańskie. Wiersze ulotne. Z Puszczy. Różne. Tobie Brazyljo. Objasnienia. Curityba. 1921. 8°. str. 104 + 2. Nakł. autora.

— Związek Towarzystw „Kultura“. Foljo. str. 8. 1921. Kurytyba.

— Stańczewski Józef. Pieśni z Pomorza. Księgarnia Polska B. Mikoszewski i S-ka. Curityba—Paraná Brasil. 1922. 8°. str. 2 + 82. Nakładem autora.

— Nowe Statuty Polskiego Towarzystwa Dobroczyнного Tadeusz Kościuszko z siedzibą w Porto Alegre Stan Rio Grande do Sul. Brazylja. 1922. str. 8. 16°. (Na str. 8-ej legalizacja brazylijska).

— Tempski Stanisław Dr. Czystość jako główny czynnik zdrowia. Kurytyba. Odbitka ze „Świtu“. 1922. 8°. str. 18.

— Teatrzyk dla dzieci. Szumowski Stefan. Straż nad Wisłą. Obrazek patriotyczny w jednej odsłonie ze śpiewami i tańcami. Odegrany poraz pierwszy przez młodzież szkoły męskiej w Starym Sączu z okazji

obchodu listopadowego w r. 1912. Kurytyba. Odbito w tłoczni „Świtu“. 1923. m. 8<sup>o</sup>. str. 36.

— Barański Stefan. Z Naszego Życia w Paranie. Polska. Barwy Sztandarów. Morski Ptak „Lwów“. Siewca. Kurytyba. Nakładem autora. 1923. 8<sup>o</sup>. str. 24.

— Jaczewski T. Pamięci Tadeusza Chrostowskiego. Kurytyba. Nakł. Związku Towarzystw Polskich „Kultura“. 1923. 8<sup>o</sup>. str. 24.

— Związek Towarzystw Polskich „Kultura“. Wydział Rolniczy. O Immunizowaniu zboża — zebrał i ułożył Franciszek Łyp. Kurytyba. Odbito w tłoczni „Świtu“. 1923. 16<sup>o</sup>. str. 2 + 22.

— Lepecki M. B. Zakłęty Kamp. Opowiadanie osnute na tle legendy brazylijskiej z 5 ilustracjami. Kurytyba. Odbito w tłoczni „Świtu“. 1923. 8<sup>o</sup>. str. 40 + 4.

— Lepecki M. B. Przygody w Paranie — z ilustracjami. Kurytyba. Odbito w tłoczni „Świtu“. 1923. 8<sup>o</sup>. str. 30.

— Wydawnictwa „Oświaty“ Nr. 1. Stańczewski Józef. Jasełka Parańskie. Misterjum Bożego Narodzenia na tle Życia Kolonistów Polskich w Paranie i Zmartwychwstania Polski, w 3 aktach i 2 żywych obrazach. Kurytyba. Nakładem Związku „Oświata“. Czcionkami Księgarni Polskiej Gustavo & Benradt. Kurytyba. Parana. 1923. 8<sup>o</sup>. str. 48. Ilustrowane.

— Fredecensis [Stańczewski Józef]. Szymon Kosynier. Wielki Bohater Parański. Kurytyba. Parana. Brasil. 1923. 8<sup>o</sup>. str. 8. Gustavo, Frattini & Co. Kurytyba. Parana.

— Górniak Stanisław Dr. Racjonalna gospodarka hodowlana w Paranie. Opracowane specjalnie dla kolonistów. Kurytyba. Odbito w tłoczni „Świtu“. 1924. 16<sup>o</sup>. str. 33.

— Wydawnictwa „Oświaty“ Nr. 2. Mała Gramatyka języka portugalskiego

wraz z Rozmówkami dla Szkół i Samouków. Nakładem Związku „Oświata“. Czcionkami drukarni „Ludu“. Avenida Dr. Jayme Reis, 115. Kurytyba. 1924. Parana. 8<sup>o</sup>. str. 8 + 108.

— Wydawnictwa „Oświaty“ Nr. 4. Polskie Hymny Narodowe. Hymnos-Patrioticos. Nakładem Związku „Oświata“. Czcionkami drukarni „Ludu“. Kurytyba. 1924. 8<sup>o</sup>. str. 8.

— Pawłowicz Bohdan. Pod Polską Bandera. Wrażenia z podróży na żaglowcu przez Atlantyk. Kurytyba. Nakładem Związku Towarzystw Polskich „Kultura“. 1924. 8<sup>o</sup>. str. 88 + 8.

— Związek Zawodowy Nauczycieli Polskich Szkół Prywatnych w Brazylii. Tymczasowe Programy Nauczania dla Szkół Polskich w Brazylii. Wraz z Uwagami dla nauczycieli. Ułożyli: Stefan Szumowski (wstęp i przedmioty polskie), Jan Rodacki (przedmioty brazylijskie), Apoloniusz Zarychta (wychowanie fizyczne). Kurytyba. Nakładem Zw. Zawod. Naucz. Polsk. Szkół Pryw. w Brazylii. 1924. 8<sup>o</sup>. str. 42 + II.

— Wydawnictwa „Oświaty“ Nr. 6. Józef Stańczewski (Fredecensis). Pod Krzyżem Południa. Tomik I. Poezje. Kurytyba. 1925. 8<sup>o</sup>. str. 32.

— Wydawnictwa „Oświaty“ Nr. 8. Sowizdrzał Polski, Kasper Pokraka. Żywot największego figlarza, jaki żył na bożym świecie. Kurytyba. Parana. Brazylija. 1925. Nakładem „Oświaty“. Czcionkami drukarni „Ludu“. Avenida Dr. Jayme Reis, 115. m. 8<sup>o</sup>. str. 4 nlb. + 172.

— Wydawnictwa „Oświaty“ Nr. 10. Słownik Portugalsko-Polski Kolonisty Polskiego w Brazylii. Wpływ języka portugalskiego na język kolonistów polskich w Brazylii. Porównawcze studjum językowe na-

pisal Józef Stańczewski, nauczyciel wędrowny „Oświaty“ a przedmową zaopatrzył Ks. Jan Rzymelka. Czcionkami drukarni „Ludu“. Avenida Dr. Jayme Reis, 115. Kurytyba. 1925. Parana. m. 8<sup>o</sup>. str. 2 + 58.

— Główna Stacja Doświadczeń Rolniczych Kalisyndykatu w Rio de Janeiro. Praktyczne wskazówki przy nawożeniu ziemi w Brazylii. „Rola będzie rodzić, Tylko za nią trzeba z głową chodzić“. Napisał Zdenko Gayer. Araucaria. 1925. Parana. 8<sup>o</sup>. str. 18.

— Wydawnictwa „Oświaty“ Nr. 11. Latarnia Czarnoksięska. Powieść Arabska. Czcionkami drukarni „Ludu“. Avenida Dr. Jayme Reis, 115. Kurytyba. 1926. Parana. m. 8<sup>o</sup>. str. 2 nlb. + 44 + II.

— Wydawnictwa „Oświaty“ Nr. 13. Stańczewski Józef. Przyszłość Polski w przepowiedniach. Nakładem „Oświaty“. Czcionkami drukarni „Ludu“. Avenida Dr. Jayme Reis, 115. Kurytyba. 1926. Parana. m. 8<sup>o</sup>. str. 12.

## DZIEŁA PORTUGALSKO-BRAZYLIJSKIE O SPRAWACH POLSKICH.

Considerações sobre a Polonia pelo Marquez de Lavradio. — Lisboa — Na Typ. de Mathias José Marques da Silva — Rua doouro. Nr. 11. 1863. 8<sup>o</sup>. str. 54. Treść: Introduçao; Considerações sobre a Polonia; Ss Basilianas de Minsk e de Połocko; O canibalismo russo na Polonia; Hum trecho da allocuçao de Pio IX, No consistorio de 16 de Março de 1863; Profecia de B. André Bobola, antes da sua beatificação revelada depois da sua morte ao P.K. Dziełko b. rzadkie.

Eduardo de Noronha, *Historia da Polonia — Fastigio e decadencia de um povo* — 1915 — Empresa Lusitana Editora-Calçada do Ferregial, 23 — Lisboa — 8°. str. 191.

*Historia das Nações — Empresa de Publicações Modernas — Avenida Hennessee Valladares, 145 — Rio de Janeiro — Nr. 94 i 95 — 4° — Capitulo XXXVIII — Polonia — Por. A. Bruce-Boswell — str. 159—174.* Jest to wydanie zeszytowe historii powszechnej. Zeszyty nr. 94 i 95, przynoszące historię Polski, ukazały się w kwietniu 1925 r. Bogato ilustrowane. 15 ilustracyj (czarnych), 1 trichromja i 1 mapa kolorowa (w nr. 92).

Ubaldo Soares — *A. Questao da Alta Silesia* — Rio de Janeiro — 1921. 8°. str. 65.

*A Galicia Oriental em cifras e graphicos — Dados recolhidos a pedido de Comité da Defesa Nacional em Lwów pelos Doctores Antoni Cieszyński e Wilhelm Pokorny Professores na Universidade de Lwów, 1922 — Est. Graphico-Travessa de Paço, 12 Rio — 8°. str. 35 + 1 (tablica kolorowa).*

*Contribuição para o estudo physiopatologico do Ganglio Estrellado pelo Prof. Dr. Antonio Ruediger de Rydygier 1° Assistente da Clinica chirurgica Trabalho feito em Instituto de Pharmacologia Experimental am Léopol (Lemberg) Director Prof. Popielski — (1925). 8°. str. 14 — (Kurytyba-Paraná).*

Obecnie drukuje się w Kurytybie staraniem Ks. Jana Rzymelki dzieło o wielkiej dla Polski wartości propagandystycznej. Jest to antologia poezyj, nowelek, krytyk i artykułów polityczno-historycznych, poświęconych Polsce i Polakom przez sympatyzujących zawsze z sprawą polską pisarzy brazylijskich. Antologia ta nosi więc tytuł: „A Polonia

e os Polonezes na Literatura Brasileira" — Uma Anthologia, — a opracował ją autor niniejszego, pod pseudonimem: Frede-censis.

A Missao Polaca on O Tenente Henrique Abczyński e o Fornalista Casimiro Warchałowski no Rio Grande do Sue — Relatorio apresentado ao Exmo Sr. Dr. A. A. Borges de Medeiros pelo Dr. Miguel Chmielewski Fniz Districtae Da Sede Do Municipio De S. Leopoldo em 30 de Março de 1918 (godło stanu Rio Grande do Sul). Porto Alegre Officinas Graphics d'„A Federação“. 1918. 8<sup>o</sup>. str. 36.

Komitet Obywatelski — Marechal Mallet — Protesto e Apello na Questao de socorro Americano para Polonia Dirigido Ao Departamento do Ministerio das Relações Exteriores da America do Norte Por Dr. Feliks I. Młynarski Delegado do Inpremo Comité Nacional di Polonia na America — Officinas de artes graphics — Coritiba — Paraná — Brazil. w. 8<sup>o</sup>. str. 16. 1916.

Obie broszury są wydawnictwami wojennemi!

Dergint Fr. A Visao Vermelha. Critica do Communismo e Bolchevismo. 1922. Livraria Polaca. Curityba — Paraná — Brazil. 8<sup>o</sup>. str. 2 nlb. + 28 + 2 nlb.

„Echo da Polonia“ — Anno I — Paraná — Curityba, Agosto de 1925 — Brasil — Nr. 1 — Publicação Mensal — Administração: Redactor-Chefe: Prof. Dr. Simao Kossobudzki — Redactor-Secretaio: H. E. Humphreys — Redacção e Officinas: Rua Saldanha Marinho, 125, Caixa postal, 313. (Format: 30½ cm. × 23 cm., str. 8).

Pismo to, zapoczątkowane przez Prof. Dr. Kossobudzkiego w Kurytybie, na wzór podobnych wydawnictw we Francji i Półn. Ameryce, ma na celu poinformowanie inteligencji

brazylijskiej o sprawach polskich z bieżącej polityki, oraz zapoznanie ją z Polską, jej dziejami i literaturą. „Echo da Polonia“ ma wychodzić miesięcznie jako ilustrowane czasopismo polskie w języku portugalskim. Numer pierwszy przynosi na pierwszej stronie podobiznę prezydenta Polski Stanisława Wojciechowskiego.

Z treści: Ao publico; A Polonia e o problema da paz; A chave do firmamento da Europa; Dialectos Polacos; Problemas economicos da Polonia; O prof. Aulard em Varsovia; Noticiario etc.

— Anno I — Setembro e Outubro de 1925. Brasil. Treść: O ministro Alexandre Skrzyński; Da constituição da Republica Poloneza; Henryk Sienkiewicz, Sejas abençoada (Lenda indiana de Henrique Sienkiewicz, traduzida do Polaco por H. E. Humphreys); O porte de Gdańsk depois da guerra; As negociações economicas polono a leões e a questão dos optantes; Lwów e a Feira Oriental; Autocephalia da Igreja Orthodoxa da Polonia; Maria Konopnicka; Noticiario.

Numer zdobią podobizny ministra Skrzyńskiego, posła polskiego w Rio de Janeiro p. M. Jurystowskiego i portret H. Sienkiewicza, tudzież reprodukcja Uniwersytetu we Lwowie i mapa Polski.

— Anno I — Novembro e Dezembro de 1925. Treść: José Pilsudski, A Polonia, a Allemanha e o mar; Imponente vôo do coronel Ludomir Rayski; Stefan Żeromski (Jeromski) e Władysław Reymont; Przedwiośnie (Pjėdviosnie) — antepřimavera; Noticiario; Różycki (Rugytski) — grande compositor polaco; Ancienidade da lingua polaca em Gdańsk; etc.

Numer ozdobiony podobiznami: Marszałka Piłsudskiego i Konsula Polskiego w Kurytybie P. Ż. Miszkiego, oraz mapą Rzplitej Polskiej.

## SPIS PRASY POLSKIEJ W POŁUDNIO- WEJ AMERYCE.

*I. Brazylja; a) gazety.* „Lud“. Organ Spółki Wydawniczej, wychodzi dwa razy na tydzień, kierunek religijno-narodowy, rocznie 12 milrejsów zagranicą. Adres: Caixa postal 155 — Avenida. Dr. Jayme Reis 115 — Curityba-Paraná-Brasil. „Gazeta Polska w Brazylii“. Wydawca Fr. Wochnik, wychodzi raz na tydzień, kierunek ludowy (popularny), rocznie 14 milrejsów zagranicą. Adres. Caixa postal B. — Curityba-Paraná-Brasil. — „Świt“. Wydawca Dr. Szymon Kossobudzki, wychodzi raz na tydzień, kierunek ateistyczno-socjalistyczny, rocznie 14 milrejsów zagranicą. Adres: Caixa postal 313. — Curityba-Paraná-Brasil. — *b) czasopisma:* „Przyjaciel Rodziny“. Wydawcy X. X. Misjonarze, miesięcznik, kierunek religijny (katolicki), rocznie 4 milrejsy w Brazylii. Adres: Caixa postal 155. — Curityba-Paraná-Brasil. „Świat Parański“. Wydawcy: J. de Papugnée i J. Stańczewski, kwartalnik, pismo beletrystyczne, numer pojedynczy 3 zł. p. z przesyłką zagranicę. Adres: Avenida Dr. Jayme Reis 115 — Curityba-Paraná-Brasil (ukazało się dotychczas 6 numerów). „Nasza Szkoła“. Wydawca: K. Lech, miesięcznik (od nr. 4-go), kierunek bezpartyjny, fachowo-szkolny, numer pojedynczy 1 milrejsa w Brazylii. Adres: Caixa postal 33. Curityba-Paraná-Brasil. *c) kalendarze:* Kalendarz „Przyjaciela Rodziny“, rocznie, egzemplarz 2 milrejsy w Brazylii. Adres ten sam co i „Przyjaciela Rodziny“. Kalendarz Polski „Gazety Polskiej“ w Brazylii, rocznie, egzemplarz 2 milrejsy. Adres ten sam co i „Gazety Polskiej w Brazylii“. *d) pisma propagandystyczne w języku portugalskim:* „Echo da Polo-

nia", wydawca: Dr. Szymon Kossobudzki, miesięcznik (ukazało się 5 numerów), kierunek informatorski dla Brazyłjan, rocznie 16 milrejsów zagranicą. Adres: Caixa postal 313 — Curityba-Paraná-Brasil.

*II. Argentyna:* „Głos Polski“, czasopismo bezpartyjne i niezależne (judeofilskie), wychodzi dwa razy na miesiąc, kwartalnie 1 pezo 20 cent. w Argentynie. Adres: Casilla de correo 1038, Buenos Ayres-Argentina. „Orędownik“, czasopismo ludowo-katolickie, wychodzi raz lub dwa razy na miesiąc. Adres: Pa. J. B. Marjański — Azara-Misiones-Argentina.

---

## T R E Ś Ć :

|                                                                            | Str. |
|----------------------------------------------------------------------------|------|
| <i>Wydawnictwa Polskie w Brazylii . .</i>                                  | 3    |
| <i>Nowsze Polonica w Brazylii . . . .</i>                                  | 7    |
| <i>Dziela portugalsko-brazylijskie o spra-<br/>wach polskich . . . . .</i> | 10   |
| <i>Spis prasy polskiej w Południowej<br/>Ameryce . . . . .</i>             | 14   |





Biblioteka Śląska w Katowicach  
Id: 0030000704679



I 20271

